

Tudósítás az 1870-dik évi egyházi főtanácsról.

Az unitárius vallás-közönség egyházi főtanácsa 1870-dik évi rendes üléseit aug. 28- és 29-dik napjain Kolozsvárt megtartván, annak nevezetesebb határozataival a Magvető olvasóit röviden megismertetjük a következőkben :

1. A kolozs-dobokai egyházkörnyékben néhai kedves emlékezetű Szentiványi László aa. elhalálózásával egyik felügyelő gondnoki állomás ürességbe jövén, erre az állomásra a mindennemű hivatalaink bétöltésénél szokásos titkos szavazattal megválasztott egyházi tanácsos, Kelemen Bénéjámín aa., kinek mindenféle jótékony és közhasznu intézet és egyesület iránt való meleg érdekeltsége és tevékeny részvéte ismeretes lévén, s a ki szent vallásunk és nevelő intézeteink oltárára tetemes áldozatokat hozván, s ezek által magának az unitárius vallás-közönség kebelében felejthetetlen emléket emelvén, ez a választás bizonyára az egész vallás-közönség méltó elismerésével fog találkozni.

2. A sz.-kereszturi közép-tanoda mellé még egy felügyelő gondnok választása elhatároztatván, erre az állomásra megválasztott Udvarhelyszék érdemes főkirálybirája, Dániel Gábor aa, mely választás által az egyh. főtanács szintén méltó elismerést tanúsított a valódi érdem iránt, választásával mintegy megjutalmazni akarván nevezett főkirálybiró atyánkfíát azon fáradhatatlan munkásságáért, ügyszeretetéért és áldozatkészségéért, melylyel a sz.-kereszturi közép-tanoda épületének kilencz szobával való megtoldását, s általában az ottani tetemes, mintegy 10—12 ezer forintra menő építkezésnek való végrehajtását hathatósan elősegítette.

3. A népoktatásról szóló 1868-dik évi XXXVIII-dik törvény-czikk, a felekezeti és községi iskolák ügyében való álláspont szabatos körvonalozását igényelvén, s ebből folyólag az egyházi képviselő tanács által ez ügyben f. évi május 15-ről 164. sz. alatt ideiglenesen kibocsátott körirat előterjesztetvén, az egyh. főtanács

az előterjesztett köriratban foglalt elveket helyeselte, mindenekben magáévá tette, s mint saját határozatát tudás és megtartás végett köröztette s egyszersmind vallás- és közoktatási magyar kir. miniszter ő nagyméltóságához is a körirat másolatát megküldeni határozta. E körirat megjelent a K. Magvető ez évi folyamának 157-ik lapján, s így olvasóink előtt is ismeretes.

4. Az unitárius vallás-közönség egyházi szükségeire az 1870. évre az 5000 frt államsegély ki lévén adva, az egyházi főtanács tekintetbe vette a mult 1869-dik évi főtanácsnak az államsegély ügyében 23. sz. alatt hozott szabályozó végzését, s tekintetbe vette azt is: hogy azon szabályozó végzés a mult 1869-dik évi államsegélyről való számadási kimutatás mellett, a főméltóságú magyar királyi vallás- és közoktatási miniszteriumhoz felterjesztetett, s a tisztelt miniszterium az idézett szabályozó végzés alapján tett kiadásokat, s az egész számadási kimutatás tartalmát, idei május 29-ről 9968. sz. alatt kelt rendeletével észrevétel nélkül tudomásul venni méltóztatott, s ezekből folyólag az 1870-dik évi államsegélyből a következő kiadásokat állította meg:

a) Az államsegély kivételekor a nyugtára megkivántató bélyegre	17 frt 50 kr.
b) Az ekklézsiák és belső emberek tőke tartozásai után eső 1870-dik évi kamatok fedezésére	3323 frt 4 $\frac{1}{2}$ kr.
c) A fennebbi pont alatti tőketartozások törlesztésére	630 frt — kr.
d) A kolozsvári második rendes papság fizetése kipótlására	630 frt — kr.
e) A mult 1869-dik évi államsegély czimén tett felyül kiadás a közpénztárnak megtérítendő	50 frt — kr.
f) Szegényebb ekklézsiáink egyházi szükségire kiosztandó	379 frt 45 $\frac{1}{2}$ kr.

Összesen 5000 frt o. é.

Fölösleges talán megemlítenem: hogy a fennebbi c.) pont alatti tőketörlesztésre nézve elvül megállítattott: hogy a törlesztés, a szegényebb ekklézsiákra és belső emberekre való tekintettel történjék. Végül megbízott az egyh. képviselő tanács, hogy a fennebbiek szerint a kiadásokat megtévén, az 1870-dik évi államsegélyről annak idejében a számadási kimutatást készítse meg, s azt a mult 1869-dik évben kiállított módon a főméltóságú vallás- és közoktatási magyar kir. miniszteriumhoz terjessze fel.

5. Egyházi közigazgatási és törvénykezési testületeink újra szervezése tárgyában az egyházi képviselő tanács részéről egy szervezeti javaslat adatott bé, melyet a főtanács véleményadásra az egyházkörnyéki közgyűlésekhez kiküldetni határozott.

6. Tordai tanár, Váradi Károly és kereszturi tanár, Kozma Ferencz aai.— miután az első megválasztott a Kolozsvárt felállított polgári iskolához, az utolsó pedig kineveztetett a kereszturi állami tanító-képezdéhez tanárnak — eddigi tanári állomásaikról lemondottak, miből folyólag az egyh. főtanács őket tanári hivatalaiktól fölmentvén, főiskolánk papjelöltjei közül három ifjút választott, névszerint László József, Derzsi Károly és Pálfi Károlyt, s azoknak külföldi, jelesen Német és Angolhoni egyetemeken való kiképeztetésüket egyházunk régi gyakorlata szerint vallásközönségünk pénztára költségén eszközölni meghatározta. Ezen határozat foganatosításául László József el is küldetett külföldre; az ő hazajövetelég Derzsi Károly és Pálfi Károly a Váradi K. és Kozma F. kilépésével ürességbe jött helyek pótlására, a tordai és sz.-kereszturi középtanodák mellé rendeltetvén segéd tanári minőségben.

7. Kereszturi igazgató tanár aa. két évi ideje kitelvén, úgy szintén Tordán is az igazgatói állomás a Váradi Károly aa. kilépésével ürességbe jöven, Sz.-Kereszturra újra megválasztott két évre volt igazgató, Marosi Gergely aa. Tordára pedig megválasztott igazgatónak tordai pap és tanár, Albert János aa.

8. Az 18⁶⁹/₇₀. iskolai évről szóló iskolai tudósításokból örömmel tapasztalta az E. főtanács, hogy iskoláink ügyében némi haladás történt, a menyinyiben az E. főtanács korábbi határozatához képest falusi iskoláinkban a tanítás a tavaszi hónapokban is folyt, anynyira, hogy a kövizsgálatok legtöbb helytt május hava utolsó felében tartattak. Igaz ugyan, hogy némely helyeken a tavasz kinyiltával sokan hagytak fel az iskolába járással, mind az által e tekintetben átalában sokat közeledtünk ahoz, hogy a rendes iskolázási idő faLu helyeken is nyolcz hónapig tartson.

A tanköteles és tényleg iskolába járó gyermekek közti viszony nyilván tarthatása tekintetéből az E. főtanács megrendelte, hogy tiszt. pap aai. őszszel készítsék el a tanköteles mindkét nemü növendékek névsorát, s azt isk. tanító atyánkfíanak kézbesítsék, hogy a vizsgák alkalmával a vizsgáló bizottmányok az iskolák növedékeit ezen névsorok szerint vegyék számba. Megrendelte egyszersmind, hogy a tanköteles és tényleg iskolába járó növendékekről statisztika

kai tudósítások mindig pontosan kiállítva csatoltassanak az iskolai vizsgákról szóló tudósítások mellé.

Örömmel tapasztalta az E. főtanács, hogy némely ekkleziánk kebelében az ismétlő iskolázás is folyt.

Végül ide igtatjuk az iskolai vizsgálatokról készített jelentések nyomán összeállított következő kimutatást:

Három gymnasiumunkban tanult	fiu	611	leány	—
Kolozs-Doboka-köri falusi iskoláinkban	"	31	"	15
Maros-köri	"	383	"	121
Küküllő-köri	"	150	"	83
Udvarhely-köri	"	534	"	442
Keresztur-köri	"	739	"	533
Háromszék-köri	"	320	"	191
Aranyos-Torda-köri	"	289	"	156
Felső-Fejér-köri	"	120	"	119
Kolozsvári leány iskolánkban			"	22
Toroczkon	"	49	"	46
Verespatakon	"	21	"	21
Összesen	"	3247	"	1729

Mindkét nemü növendékek együtt 4976 növendék, kik közül nem unitárus volt: 305. növendék.

P a p M ó z e s .